

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/50/2023
Identifikačné číslo spisu:	4120206991
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:4120206991.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ P. O., narodeného R. 2/ X. O., narodenej R., zastúpených Mgr. Michalom Ferčákom, advokátom, Topoľčany, Bernolákova 1652 proti žalovanému P. Q., narodenému R., zastúpeného MV Legal, s.r.o., advokátska kancelária, Bratislava, Jedenásta 16, IČO: 36857947, o určenie, že záložné právo nevzniklo, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 7C/59/2020, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 13. júla 2023 sp. zn. 8Co/25/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia majú voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

I. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“), na odvolanie žalobcov rozsudkom z 13. júla 2023 sp. zn. 8Co/25/20239 zmenil žalobou zamietajúci rozsudok súdu prvej inštancie tak, že určil, že záložné právo k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v obci Q. N., zapísaných v katastri nehnuteľností Okresného úradu Nitra, katastrálneho odboru, nachádzajúcich sa v kat. úz. Q. N., obec Q. N., evidovaných na liste vlastníctva č. XXXX ako parcely registra „C“ - parc. č. XXX/X2 - orná pôda o výmere 1421 m², parc. č. XXX/XX - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 560 m², parc. č. XXX/XX - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 95 m², parc. č. XXX/XX - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 24 m² a stavba: rodinný dom súp. č. XXX, na parc. č. XXX/XX zo zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam zo dňa 02. 12. 2015 uzatvorenej medzi žalobcami ako záložcami a žalovaným ako záložným veriteľom, zapísanej za liste vlastníctva č. XXXX, kat. úz. Q. N. v časti C: Ľarchy ako záložné právo v prospech P. Q., r. Q., nar. XX. XX. XXXX, bytom U. XX, XXX XX W., podľa V 11334/15 zo dňa 11. 01. 2016 na nehnuteľnosti registra „C“ - parc. č. XXX/XX, XXX/XX, XXX/XX, XXX/XX, rodinný dom so súp. č. XXX na parc. č. XXX/XX, nevzniklo. Žalobcom 1/ a 2/ proti žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia vo vzťahu k preskúmanému rozsudku súdu prvej inštancie, uviedol : ... „1.1. Rozhodnutie vo veci samej právne odôvodnil ustanoveniami § 37 ods. 1, § 151a, § 151b ods. 1, 2, 3, 4, § 151c ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka.

1.2. Výkonaným dokazovaním mal súd preukázané, že žalobcovia sú bezpodieloví spoluvlastníci spornej nehnuteľnosti. Dňa 02. 12. 2015 uzatvorili zmluvu o zriadení záložného práva na nehnuteľnosti a dňa 04. 01. 2016 dodatok č. 1 týkajúci sa navýšenia najvyššej hodnoty istiny, do ktorej sa má pohľadávka zabezpečovať. Záložné právo bolo zriadené ako zábezpeka budúcich pohľadávok vzniknutých na základe zmluvy o pôžičkách, ktoré mal veriteľ poskytnúť dlžníkom. Podľa žalobcov je záložná zmluva absolútne neplatným právnym úkonom pre jej neurčitosť a absenciu obligatórnych náležitostí - v čl. II zmluvy je vymedzenie zabezpečovacej pohľadávky neurčité, nie je možné zistiť ani maximálnu výšku zabezpečenej pohľadávky a najvyššiu hodnotu istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje a absentuje časové obdobie doby, počas ktorej môže zabezpečovaná pohľadávka vzniknúť. 1.3. Súd viazaný právnym názorom odvolacieho súdu posudzoval otázku, či sa záložná zmluva vzťahuje na existujúce alebo budúce pohľadávky, a či je platná. Po doplnení dokazovania a opätovným preskúmaním záložnej zmluvy konštatoval, že sa viaže výlučne na budúce pohľadávky, a to aj napriek formulácii prvej vety článku II, bod I., prvá odrážka, „na základe existujúcej alebo budúcej zmluvy o pôžičke...“ je zrejmé, že v ďalšej vete a v ďalšom texte zmluvy je jasným spôsobom prejavovaná vôľa zmluvných strán, ktorá sa viaže na zmluvy o pôžičke, ktoré majú vzniknúť v budúcnosti. Úmysel strán zabezpečiť vopred nárok žalovaného na vrátenie pôžičiek pred ich poskytnutím je zo zmluvy i z konania strán zrejмый. Bez založenia nehnuteľností by žalovaný žiadnu z budúcich pôžičiek neposkytol. Záložné právo sa zriadilo za účelom ochrany budúcich pôžičiek, čo bolo zdôraznené v zmluve textom „Na základe takejto zmluvy/zmlúv o pôžičke má veriteľ úmysel poskytnúť dlžníkovi a dlžník má úmysel prijať pôžičku“. Čiže veriteľ má úmysel do budúcnosti poskytnúť dlžníkovi pôžičku a tí majú úmysel v budúcnosti ju prijať. Táto formulácia vylučuje pochybnosť o tom, či zmluvné strany mali v úmysle zabezpečiť aj minulé, existujúce alebo skutočne iba budúce pohľadávky. Tomu nasvedčuje aj systematický výklad, keď v rámci štruktúry textu záložnej zmluvy nasleduje už jednoznačné vyjadrenie, smerujúce výhradne k zabezpečeniu budúcich pohľadávok. Nakoľko súd mal bez pochyby za preukázané, že predmetná záložná zmluva sa viaže iba na budúce pohľadávky, pristúpil ku skúmaniu, či zmluva obsahuje všetky obligatórne náležitosti, ktoré sa vyžadujú, aby záložná zmluva bola považovaná za platný právny úkon.

1.4. Ďalej konštatoval, že zmluva o zriadení záložného práva obsahuje všetky obligatórne náležitosti podľa § 151b ods. 3 Občianskeho zákonníka, je dostatočne určitá, aby z nej bolo možné zistiť, čo je predmetom právneho úkonu, akú pohľadávku, ktorá má vzniknúť v budúcnosti má zabezpečovať, z akého právneho titulu pohľadávka vznikne, určenie zálohu ako aj najvyššiu hodnotu istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje. Zmluva uvádza označenie veriteľa (žalovaný) a dlžníkov, resp. záložcu a vyplýva z nej, že bola uzavretá za účelom zabezpečenia pohľadávok žalovaného z pôžičiek, ktoré prisľúbil poskytnúť a následne aj poskytol žalobcom, resp. ďalším subjektom - C.. Tieto osoby so žalobcami vystupovali koordinovane, vo vzájomnej súčinnosti (ďalej len „dlžníci“) zmlúv o pôžičke, z ktorých boli všetci zaviazaní spoločne a nerozdielne ako solidárni dlžníci, právny titul, z ktorého táto pohľadávka vznikne (Zmluva/zmluvy o pôžičke, zmenky zabezpečujúce tieto zmluvy a nároky z bezdôvodného obohatenia a ďalšie súvisiace nároky viažuce sa na neplnenie, resp. nemožnosť plnenia týchto zmlúv), označenie zálohu - nehnuteľnosť vo vlastníctve žalobcov, ktorá je označená v zmysle katastrálneho zákona. Záložná zmluva musí obligatórne obsahovať určenie pohľadávky, ktorá má byť zabezpečená záložným právom. V zmluve je potrebné uviesť deň a právny dôvod vzniku pohľadávky a jej predmet. Vzhľadom na to, že záložným právom možno zabezpečiť aj pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti, a ktorej hodnotu nemožno v čase uzavretia zmluvy presne určiť, je potrebné v záložnej zmluve určiť najvyššiu hodnotu istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje. Podstatnou náležitosťou záložnej zmluvy je podľa § 151b ods. 3 OZ určenie hodnoty zabezpečovanej pohľadávky alebo určenie najvyššej hodnoty istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje. Určenie maximálnej hodnoty istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje je dôležité z dôvodu, že záložné právo nemusí zabezpečovať celú pohľadávku, ale len jej časť a tiež z dôvodu, že záložným právom možno zabezpečiť pohľadávku, ktorá má vzniknúť v budúcnosti, pričom jej výška nie je celkom istá. Zákon výslovne hovorí o tom, že v prípade nejistej výšky pohľadávky sa musí v záložnej zmluve určiť maximálna výška istiny (neberie sa do úvahy príslušenstvo pohľadávky, na ktorú sa zo zákona vzťahuje zabezpečenie záložným právom). Dojednanie o najvyššej hodnote istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje je obsiahnuté v čl. II ods. 2 Záložnej zmluvy a určené sumou 120.000 eur. Zmluvné strany nepoznali presnú výšku budúcej pôžičky/pôžičiek, iba predpokladali ich výšku v rozsahu 30.000 - 100.000 eur, prípadne aj viac. Preto ustanovili zákonom požadovanú najvyššiu hodnotu istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje, a to v

sume 120.000 eur. Na platnosti uvedeného záveru podľa názoru žalovaného nič nemení ani dôvetok o tom, že uvedená suma (najvyššia hodnota istiny) sa môže zvýšiť v závislosti od výšky skutočne poskytnutej pôžičky, nakoľko táto formulácia určuje, že ak sa zvýši suma poskytnutých pôžičiek, navýši sa aj najvyššia hodnota istiny práve o túto sumu, čím opätovne určili najvyššiu hodnotu istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje. Predmetná formulácia je určitá, jasná a strany zmluvy sú výstižne informované o najvyššej prípustnej hodnote istiny. Súd k námietkam žalobcov uviedol, že predmetom záložnej zmluvy sú pohľadávky, ktoré majú vzniknúť do budúcnosti, a preto nie je možné, aby v čase uzatvorenia zmluvy o zriadení záložného práva sa vyžadovalo určenie výšky pohľadávky, ak tá v čase uzatvorenia tejto zmluvy nebola ešte stranám známa. Preto zákonodarcia pristúpil k tomu, že v takýchto prípadoch sa vyžaduje ako obligatórna náležitosť zmluvy určenie najvyššej hodnoty istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje, čo vyplýva z čl. II bod 2. zmluvy v znení jej dodatku č. 1, keď sa strany dohodli na výške 120.000 eur. Aj napriek uvedenému si strany informatívne určili rozpätie poskytovania jednotlivých pôžičiek, čím približne určili ich výšku, a to od 30.000 eur do 100.000 eur. Z predmetnej zmluvy tak jasne a určito vyplýva, že záložné právo sa viaže na nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcov a zabezpečujú sa ním pohľadávky, ktoré majú vzniknúť do budúcnosti vo výške od 30.000 eur do 100.000 eur na základe právneho titulu, ktorým je zmluva o pôžičke, ktorá má byť uzatvorená medzi veriteľom a dlžníkmi, resp. pristupujúcimi dlžníkmi, (medzi ktorými sú uvedení aj žalobcovia, keď všetci vystupujú ako solidárni dlžníci, a teda je na veriteľovi, či sa plnenia bude domáhať od všetkých alebo od niektorých či len od jedného) a aj najvyššia hodnota istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje. Súd po preskúmaní predmetnej zmluvy uzavrel, že záložná zmluva je platným právnym úkonom a neexistujú dôvody, pre ktoré by záložné právo nevzniklo. Súd mal za preukázané aj vznik pohľadávok na základe zmlúv o pôžičkách, ktoré boli žalobcom ako dlžníkom poskytnuté zo strany veriteľa v spore v postavení žalovaného. K určitosť právneho úkonu súd dodal, že prejav vôle strán je dostatočne určitý a z obsahu celého textu zmluvy je známe, čo je predmetom tohto právneho úkonu a čo sa ním aj sleduje. Keďže obligatórna náležitosť zmluvy bola daná, nemohlo dôjsť z tohto dôvodu k neplatnosti zmluvy. Zabezpečenou pohľadávkou sú nepochybne pôžičky, ktoré boli žalobcom (resp. ostatným dlžníkom vystupujúcimi ako solidárni dlžníci) poskytované zo strany žalovaného po podpísaní záložnej zmluvy v priebehu približne jedného roka po podpísaní Záložnej zmluvy.

1.5. Na záver súd poukázal na argumentáciu NS SR v rozhodnutí sp. zn. I MObd/2/2008 zo dňa 07. 05. 2009, v ktorej súvislosti uviedol, že spochybňovanie platnosti dobrovoľne a slobodne uzavretej súkromnej zmluvy by malo byť výnimočným javom v prípade jednoznačne preukázaných okolností dokazujúcich neplatnosť, nakoľko v prvom rade je potrebné chrániť dobrú vieru druhého účastníka zmluvného vzťahu, zachovať právnu istotu a legitímnu vieru v záväznosť právnych úkonov. Ústavný súd už v minulosti judikoval, že je povinnosťou všeobecných súdov dať v maximálnej možnej miere prednosť platnosti súkromnoprávných úkonov pred neplatnosťou (uznesenie sp. zn. II. ÚS 289/2014-34 zo dňa 11. 06. 2014). V minulosti žalobcovia už podali proti žalovanému rovnako nedôvodnú žalobu o určenie neplatnosti zmlúv o pôžičke. V danom prípade súd nevzhliadol dôvody, pre ktoré by musel konštatovať absolútnu neplatnosť záložnej zmluvy v celom rozsahu. Aj keď niektoré formulácie nie sú jednoznačne uvedené, posudzoval záložnú zmluvu v celom jej kontexte a z uvedeného vyvodil, že záložná zmluva spĺňa náležitosti právneho úkonu v zmysle § 37 OZ.“

1.2. Ďalej odvolací súd v rozsudku skonštatoval dôvodnosť odvolania žalobcov ako podkladu zakladajúceho zmenu rozsudku súdu prvej inštancie (§ 388 CSP). K vysvetleniu takej zmeny odvolací súd mimo iného uviedol: „ 6.1. V prejednávanom prípade súd prvej inštancie vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 7C/59/2020-172 zo dňa 03. 06. 2021 (prvým v poradí), ktorým zamietol žalobu žalobcov, ktorou sa domáhali určenia, že záložné právo nevzniklo, keď dospel k záveru o danosti naliehavého právneho záujmu a preskúmajúc záložnú zmluvu mal za to, že obsahuje všetky obligatórne náležitosti, je dostatočne určitá a teda je z nej možné zistiť, čo je predmetom právneho úkonu, akú pohľadávku, ktorá má vzniknúť do budúcnosti záložná zmluva zabezpečuje, z akého právneho titulu pohľadávka vznikla, je v nej určený záloh ako aj najvyššia hodnota istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje. V dôsledku odvolania žalobcov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie uznesením č. k. 6Co/62/2021-259 zo dňa 27. 10. 2022 zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, v rámci ktorého odvolací súd najmä uviedol, že keďže v záložnej zmluve je uvedená zmluva o pôžičke nielen existujúca/e, ale aj budúca/e, bolo potrebné posúdiť osobitne špecifikáciu a určitosť pohľadávok, ktoré vzniknú v budúcnosti, na ktoré skutočnosti poukazovali aj odvolatelia, keď so

zreteľom na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že sa súd prvej inštancie nezaoberal podstatnou námietkou žalobcov ohľadom určitosti, špecifikácie a nezameniteľnosti pohľadávok, ktoré mali byť zabezpečené záložným právom, a to pohľadávok či už existujúcich v čase uzatvorenia záložnej zmluvy alebo tých, ktoré majú vzniknúť v budúcnosti. V uvedenom zrušujúcom rozhodnutí teda odvolací súd vyslovil pre súd prvej inštancie záväzný právny názor, v zmysle ktorého v ďalšom konaní bude potrebné, aby súd prvej inštancie posúdil platnosť záložnej zmluvy, zohľadňujúc podstatné námietky žalobcov, a to v nadväznosti na vyššie uvedený právny názor odvolacieho súdu, t. j. v ďalšom konaní bude potrebné posúdiť platnosť záložnej zmluvy osobitne s dôrazom na určitosť, resp. špecifikáciu existujúcej/existujúcich pohľadávok a osobitne s dôrazom na určitosť, resp. špecifikáciu existujúcej/existujúcich pohľadávok zo záložnej zmluvy a na základe uvedených zistení sa prípadne zaoberať otázkou, či prípadná neplatnosť sa môže vzťahovať aj len na časť právneho úkonu s poukazom na § 41 Občianskeho zákonníka s tým, že zvyšku právneho úkonu sa táto neplatnosť nedotkne.

6.2. Súd prvej inštancie po zrušení a vrátení veci odvolacím súdom vo veci opätovne rozhodol odvolaním žalobcom napadnutým rozsudkom (citovaným v záhlaví tohto rozhodnutia), ktorým opätovne zamietol žalobu žalobcov, keď dospel k záveru o tom, že záložná zmluva uzatvorená medzi stranami sa vzťahuje výlučne na budúce pohľadávky, preto pristúpil k skúmaniu, či zmluva obsahuje všetky obligatórne náležitosti z hľadiska toho, či ide o platný úkon, keď uvedeným postupom dospel k záveru, že niet pochybností, že predmetná záložná zmluva je platným právnym úkonom, keď neexistujú dôvody, pre ktoré by záložné právo nevzniklo. ...

8. Žalobcovia v podanom odvolaní ďalej poukazovali na to, že sa súd prvej inštancie opätovne riadne nezaoberal ich podstatnou námietkou ohľadom určitosti špecifikácie a nezameniteľnosti pohľadávok, ktoré mali byť zabezpečené záložným právom, a to pohľadávok existujúcich v čase uzatvorenia záložnej zmluvy, ale i budúcich. Nesúhlasili s právnym záverom súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého záložná zmluva uzatvorená medzi stranami zabezpečuje len budúce pohľadávky, pretože mali za to, že takýto záver je v rozpore s vykonaným dokazovaním.

8.1. Súd prvej inštancie v danej časti svoje rozhodnutie založil na právnom názore, že aj napriek formulácie prvej vety v článku II, bod I, prvá odrážka záložnej zmluvy „na základe existujúcej alebo budúcej zmluvy o pôžičke...“ je zrejmé, že v ďalšej vete tohto odseku ako aj v ďalšom texte zmluvy je jasným spôsobom prejavená vôľa zmluvných strán, ktorá sa viaže na zmluvy o pôžičke, ktoré majú vzniknúť v budúcnosti s tým, že záložné právo sa zriadilo za účelom ochrany budúcich pôžičiek, čo bolo zdôraznené v zmluve textom „Na základe takejto zmluvy/zmlúv o pôžičke má veriteľ úmysel poskytnúť dlžníkovi a dlžník má úmysel prijať pôžičku“. Zastal názor, že veriteľ má úmysel do budúcnosti poskytnúť dlžníkom pôžičku a tí majú úmysel v budúcnosti ju prijať, keď táto formulácia vylučuje pochybnosť o tom, či zmluvné strany mali v úmysle zabezpečiť aj minulé, existujúce alebo skutočne iba budúce pohľadávky. Preto mal bez pochyby preukázané, že predmetná záložná zmluva sa viaže iba na budúce pohľadávky (pozri bod 32. odôvodnenia napadnutého uznesenia).

9. Po prejednaní veci odvolací súd dospel k záveru, že vyššie uvedená odvolacia námietka žalobcov je relevantná, pretože súd prvej inštancie na podklade vykonaného dokazovania dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, čo vyústilo do jeho nesprávneho záveru o tom, že záložná zmluva uzatvorená medzi stranami zabezpečuje výlučne pohľadávky ktoré vzniknú v budúcnosti; tým došlo k naplneniu odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. f) CSP.

10. Odvolací súd v prvom rade považuje za potrebné upriamiť pozornosť na znenie záložnej zmluvy zo dňa 02. 12. 2015 v znení jej dodatku č. 1 zo dňa 04. 01. 2016 (ďalej len „záložná zmluva“), z ktorej je zrejmé, že táto bola uzatvorená medzi žalovaným v postavení veriteľa a žalobcami v postavení záložcov. V zmysle obsahu uvedenej zmluvy sa zriaďovala k nehnuteľnostiam špecifikovaným v čl. III., ktoré sú vo vlastníctve žalobcov (ako záložcov) a to na podklade „existujúcej, alebo budúcej zmluvy o pôžičke uzatvorenej medzi veriteľom (žalovaným) a niektorou s nasledovných strán ako dlžníkom, resp. prístupujúcim dlžníkom“. Ako dlžníci zo zmluvy o pôžičke vystupovali viaceré subjekty, a to: C., X., teda záložná zmluva zabezpečovala pohľadávky uzatvárané týmito subjektmi, resp. dlžníkmi, či už spoločne alebo osobite na jednej strane so žalovaným ako veriteľom na strane druhej. Je teda zrejmé, že žalobcovia v predmetnej záložnej zmluve vystupovali nielen ako vlastníci zálohu (špecifikovaného v čl.

III. predmetnej zmluvy), ale i ako niektorí z viacerých v zmluve vymedzených dlžníkov (čl. I. bod 1.).

10.1. S poukazom na obsah spisu, stranami uvádzané tvrdenia a predložené dôkazy a vykonané dokazovanie je možné konštatovať, že v prejednávanej veci existoval rozpor medzi skutkovým tvrdením žalovaného, že záložnou zmluvou boli zabezpečené len budúce pohľadávky (napríklad vyjadrenie žalovaného zo dňa 06. 09. 2020 - č. l. 58), a tvrdením žalobcov, že záložná zmluva zabezpečovala aj v čase podpisu zmluvy existujúce pohľadávky, ktoré boli nedostatočne špecifikované. Žalobcovia za týmto účelom na podporu ich tvrdení predložili dôkazy - výzvy žalovaného zo dňa 26. 01. 2018 (č. l. 89), zo dňa 17. 04. 2018 (č. l. 92) a zo dňa 10. 05. 2018 (č. l. 90), ktoré listinné dôkazy mali preukázať skutočnosť, že ku dňu uzatvorenia záložnej zmluvy dňa 02. 12. 2015 už existovali zmluvy o pôžičke zo dňa 08. 12. 2014, 15. 12. 2014.

10.2. Z dôkazu predloženého žalobcami označeného ako „žiadost' o vrátenie pôžičky - opätovná“ zo dňa 26. 01. 2018 (č. l. 89) vyplýva, že žalovaný evidoval voči dlžníkom zo záložnej zmluvy viacero pohľadávok zo zmluvy o pôžičke, ktoré všetky konkretizoval v sumarizujúcej tabuľke tvoriacej zoznam týchto pohľadávok, a v ktorej sa okrem iného nachádzajú pohľadávky zo zmluvy o pôžičke zo dňa 08. 12. 2014 a zo dňa 15. 12. 2014. Zároveň sa vo výzve výslovne uvádza, že v súvislosti s citovanými pôžičkami obsiahnutými v tabuľke sa dostali do omeškania, preto ich žalovaný, ako veriteľ, žiadal o vrátenie všetkých pôžičiek do 10 dní od doručenia výzvy, keď zároveň upozornil na skutočnosť, že začína s výkonom záložného práva k nehnuteľnosti v zmysle záložnej zmluvy. Tiež v priebehu prvoinštančného konania boli do súdneho spisu založené vyššie uvedené zmluvy o pôžičke, keď zo zmluvy o pôžičke zo dňa 08. 12. 2014 (č. l. 118) vyplýva, že táto bola uzatvorená medzi žalovaným ako veriteľom na jednej strane a obchodnou spoločnosťou C. ako dlžníkom a spoločnosťou C. X. X. ako prístupujúcimi dlžníkmi na strane druhej s tým, že išlo o poskytnutie pôžičky vo výške 30.000 eur. Rovnako tak zo zmluvy o pôžičke zo dňa 15. 12. 2014 (č. l. 117) vyplynulo, že bola uzatvorená medzi tými istými zmluvnými stranami ako zmluva o pôžičke zo dňa 08. 12. 2014 s tým rozdielom, že išlo o poskytnutie pôžičky vo výške 20.000 eur. Na tomto mieste je tiež možno dať do pozornosti, že z listinného dôkazu predloženého žalobcami vyplýva, že výzvou zo dňa 10. 05. 2018 s názvom „výzva na zaplatenie zmluvnej pokuty v zmysle záložnej zmluvy, opätovná výzva na splnenie záväzkov“ (č. l. 90), ktorej súčasťou bola tiež tabuľka so zoznamom pohľadávok, ktoré žalovaný evidoval voči žalobcom, žalovaný vyzval dlžníkov na zaplatenie predmetných pohľadávok nachádzajúcich sa vo vyššie zmienenej tabuľke, v ktorej opätovne uvádza aj pohľadávky zo zmluvy o pôžičkách zo dňa 08. 12. 2014 a zo dňa 15. 12. 2014. Rovnako tak obdobná tabuľka so zoznamom pohľadávok, ktoré eviduje žalovaný ako veriteľ voči žalobcom, resp. ostatným dlžníkom je obsiahnutá i vo výzve zo dňa 17. 04. 2018 s názvom „Výzva na splnenie povinnosti v zmysle záložnej zmluvy“ (č. l. 92), v ktorej sa okrem iných pohľadávok uvádza i pohľadávka zo zmluvy o pôžičke zo dňa 08. 12. 2014 a zmluvy o pôžičke zo dňa 15. 12. 2014. Vyššie uvedené tiež vyplýva i z listinného dôkazu predloženého žalobcami „výzva na zaplatenie zmluvnej pokuty v zmysle záložnej zmluvy - opätovná výzva na splatenie záväzkov“ zo dňa 10. 05. 2018. S poukazom na tieto listinné dôkazy sa odvolací súd nemohol stotožniť s vysvetlením žalovaného, prezentovaným na odvolacom pojednávaní, že vo výzvach boli uvádzané pôžičky poskytnuté pred uzatvorením záložnej zmluvy len omylom, pre konanie žalobcov, ktorí viackrát prisľúbili vrátenie pôžičiek a napriek viacerým rokovaniam a uznaniu dlhu pôžičky nevrátili.

10.3. Sumarizujúc všetko vyššie uvedené je teda zrejmé, že pred uzatvorením záložnej zmluvy dňa 02. 12. 2015 medzi žalovaným a dlžníkmi označenými v záložnej zmluve existovali pohľadávky zo zmluvy o pôžičkách, ktorých splnenia sa žalovaný domáhal výkonom záložného práva zo zálohu vo vlastníctve žalobcov postupujúc v zmysle dojednanej záložnej zmluvy. Vzhľadom na takto prijatý záver, (podporený najmä vyššie uvedenými listinnými dôkazmi) sa odvolací súd nemohol stotožniť so záverom súdu prvej inštancie, že nebolo preukázané, že medzi stranami konania v čase uzatvorenia záložnej zmluvy neexistovali pohľadávky, ktoré by boli spôsobilé na zabezpečenie záložnou zmluvou, resp. že by neexistovali pohľadávky zabezpečené záložnou zmluvou. Možno preto prijať záver, že v čase uzatvorenia záložnej zmluvy dňa 02. 12. 2015 existovali „živé“ pohľadávky, u ktorých je dôvodný predpoklad, že boli zabezpečené predmetnou záložnou zmluvou, a preto záložnou zmluvou boli zabezpečené i tieto existujúce pohľadávky, t. j. zo zmluvy o pôžičke zo dňa 08. 12. 2014 a zmluvy o pôžičke zo dňa 15. 12. 2014, tak ako to vyplýva z výslovnej formulácie prvej vety čl. II, bod 1., prvej odrážky záložnej zmluvy „na základe existujúcej, alebo budúcej zmluvy o pôžičke“. Napokon odvolací súd v zrušujúcom uznesení č. k. 6Co/62/2021-259 zo dňa 27. 10. 2022 tiež uviedol, že v záložnej zmluve je uvedená nielen

existujúca ale i budúca zmluva o pôžičke, v dôsledku čoho bolo potom úlohou súdu prvej inštancie posúdiť dostatočnú špecifikáciu týchto pohľadávok z hľadiska ich určitosti.

11. Za predpokladu prijatia uvedeného záveru o tom, že záložnou zmluvou mali byť zabezpečené jednak existujúce ako i budúce pohľadávky je potom potrebné sa následne zaoberať (tak ako to bolo povinnosťou súdu prvej inštancie) podstatnou námietkou žalobcov, či existujúca, resp. aj budúca pohľadávka je v záložnej zmluve dostatočne určitá.

11.1. Podstatnou náležitosťou záložnej zmluvy je určenie pohľadávky, na uspokojenie ktorej je záložná zmluva uzavretá. Zabezpečovaná pohľadávka, existujúca aj budúca, musí byť riadne identifikovaná. Pohľadávka je bez ohľadu na údaje, ktoré boli k jej špecifikácii použité, dostatočne vymedzená vtedy, ak je zistiteľná, o akú pohľadávku ide a ak ju nie je možné zameniť s inou pohľadávkou (k tomu podporne napr. uznesenie NS ČR sp. zn. 29Cdo/261/2009 zo dňa 24. 02. 2009). Na základe uvedeného je teda možné konštatovať, že záložná zmluva musí obligatórne obsahovať určenie pohľadávky, ktorá má byť zabezpečená záložným právom s tým, že v zmluve je potrebné uviesť deň a právny dôvod vzniku pohľadávky a jej predmet. V prípade peňažnej pohľadávky (ako je tomu aj v prejednávacom prípade) je potrebné vyjadriť jej výšku, splatnosť, výšku úrokov a výšku úrokov z omeškania. Ak v čase uzatvorenia záložnej zmluvy existoval záväzkový vzťah medzi záložným veriteľom a záložcom (napr. zmluva o pôžičke) a záložná zmluva má zabezpečovať pohľadávku veriteľa z tejto zmluvy, musí záložná zmluva obsahovať údaj nielen o osobe veriteľa a dlžníka, údaj o výške tejto pôžičky. Avšak v prípade, ak medzi veriteľom a záložcom v čase zriadenia záložnej zmluvy existovali viaceré záväzkovo právne vzťahy (napr. zo zmluvy o pôžičke) je nevyhnutné dať zreteľ na riadnu špecifikáciu a identifikáciu pohľadávok zabezpečených záložnou zmluvou, tak aby nemohlo dôjsť k zámene zabezpečených pohľadávok s ostatnými nezabezpečenými pohľadávkami toho istého záložného veriteľa a dlžníka, a to najmä riadnym vymedzením právneho dôvodu vzniku pohľadávky prípadne spolu s jeho datovaním, výškou pohľadávky vrátane špecifikácie záložného veriteľa a dlžníka.

11.2. Poukazujúc na znenie záložnej zmluvy je možné prijať záver, že nespĺňa základné kritéria určitosti špecifikácie existujúcej/existujúcich pohľadávok, pretože tieto boli v predmetnej záložnej zmluve špecifikované len s poukazom na obsah tejto zmluvy všeobecne uvedením osoby veriteľa a dlžníka, dôvodom vzniku, nie však ďalším nevyhnutým identifikačným kritériom, dátumom uzatvorenia tej ktorej zmluvy o pôžičke a výškou pohľadávky tak, aby ich bolo možné bezpečne identifikovať bez rizika ich zámeny s inou pohľadávkou. S poukazom na uvedené je preto nevyhnutné prijať záver, že záložná zmluva je v časti zabezpečenia už existujúcich pohľadávok neplatná vzhľadom na nedostatočnú určitosť takejto zabezpečenej pohľadávky podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého sa právny úkon musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

12. Odvolací súd sa následne zaoberal odvolacou argumentáciou žalobcov, v rámci ktorej tiež namietali neurčitosť záložnej zmluvy aj z hľadiska zabezpečovania budúcich pohľadávok, keď mali za to, že zo záložnej zmluvy nie je možné identifikovať, voči komu z viacerých v záložnej zmluve uvedených dlžníkov má pohľadávka vzniknúť, z akého titulu, v akej výške a v akom časovom období.

12.1. Vzhľadom na to, že záložným právom možno zabezpečiť aj pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti (§ 151c ods. 2), a ktorej hodnotu nemožno v čase uzavretia zmluvy presne určiť, je potrebné v záložnej zmluve určiť najvyššiu hodnotu istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje. Určenie maximálnej hodnoty istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje, je dôležité z toho hľadiska, že záložné právo nemusí zabezpečovať celú pohľadávku, ale len jej časť. Ďalej to má význam z toho hľadiska, so záložným právom možno zabezpečiť pohľadávku, ktorá má vzniknúť v budúcnosti, pričom jej výška nie je celkom istá. Zákon výslovne hovorí o tom, že v prípade nejistej výšky pohľadávky sa musí v záložnej zmluve určiť maximálna výška istiny. To znamená, že pre určenie najvyššej hodnoty pohľadávky sa neberie do úvahy príslušenstvo pohľadávky, na ktorú sa zo zákona vzťahuje zabezpečenie záložným právom. Budúcu pohľadávku možno v záložnej zmluve určiť najmä vymedzením predmetu plnenia, osoby veriteľa a obligačného (osobného) dlžníka, prípadne právneho dôvodu, a to tak, aby nevznikali pochybnosti, aká pohľadávka je predmetom zabezpečenia a aby ju nebolo možné zameniť s inou pohľadávkou. V záložnej zmluve je potrebné budúcu pohľadávku označiť nielen podľa titulu, na základe ktorého vznikne, ale najmä tak, v akej podobe podľa neho vznikne. Pohľadávkou, ktorá vznikne v budúcnosti sa rozumie napríklad pohľadávka, ktorá bude založená na základe zmluvy uzavretej na

základe zmluvy o budúcej zmluve, môže ísť napríklad o pohľadávku ručiteľa voči dlžníkovi, ktorá vznikne ručiteľovi v dôsledku plnenia zo záruky, prípadne pohľadávka, ktorá vznikne v budúcnosti až na základe plnenia zo strany veriteľa, na ktoré sa zaviazal v zmluve o úvere.

12.2. V prípade aj budúcej pohľadávky je potrebné v záložnej zmluve presne určiť skutkovú podstatu, z ktorej má pohľadávka vzniknúť. Záložné právo na budúce pohľadávky možno zriadiť za predpokladu, keď je isté, že pohľadávka v budúcnosti vznikne a zmluvné strany môžu právny dôvod vzniku pohľadávky a jej obsah presne určiť a to aj vtedy, keď v okamihu zriadenia záložného práva nie je jej výška a ani osoba poddlžníka ešte známa. Medzi požiadavky na platnosť takej záložnej zmluvy možno zaradiť aj určenie doby, kedy má budúca pohľadávka vzniknúť (túto dobu možno určiť aj časovým rozpätím).

13. Pokiaľ ide o zmluvu o pôžičke, platne môže byť zabezpečená pohľadávka zo zmluvy o pôžičke aj vtedy, ak k pôžičke (k odovzdaniu predmetu pôžičky) má dôjsť podľa vôle strán až v budúcnosti, po uzavretí záložnej zmluvy. K vzniku záložného práva potom dôjde až v prípade, ak bude pôžička skutočne poskytnutá (podporne rozhodnutie NS ČR zo 14. 05. 2004, sp. zn. 21Cdo/2217/2003). Odvolací súd v tejto súvislosti uvádza, že v prípade budúcej pohľadávky je zrejmé, že túto pre jej určitosť a nezameniteľnosť je nevyhnutné špecifikovať najmä uvedením právneho dôvodu, z ktorého má vzniknúť (napr. zo záväzkovoprávneho vzťahu zmluvy o pôžičke), uvedením jej obsahu (teda obsahu budúcej zmluvy o pôžičke) s uvedením hodnoty zabezpečovanej budúcej pohľadávky, prípadne určením najvyššej hodnoty istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje.

13.1. Zo znenia záložnej zmluvy, ako už odvolací súd vyššie zmienil je zrejmé, že sa zriaďovala k nehnuteľnostiam špecifikovaným v čl. III., vo vlastníctve žalobcov (ako záložcov) na podklade „existujúcej, alebo budúcej zmluvy o pôžičke uzatvorenej medzi veriteľom (žalovaným) a niektorou s nasledovných strán ako dlžníkom, resp. prístupujúcim dlžníkom“. Ako dlžníci zo zmluvy o pôžičke prichádzali do úvahy viaceré subjekty a to: C., X. X., P. O. (žalobca v 1. rade) a X. O. (žalobkyňa v 2. rade). So zreteľom na uvedené je možné k námietkam žalobcov vysloviť záver, že záložná zmluva zabezpečovala pohľadávky uzatvárané medzi týmito subjektmi, resp. (solidárnymi) dlžníkmi, či už spoločne alebo osobitne (samostatne) na jednej strane so žalovaným ako veriteľom na strane druhej. Rovnako tak zo záložnej zmluvy je možné s poukazom na potrebnú identifikáciu budúcej pohľadávky zistiť aj druhovo určený právny titul (právny dôvod), na podklade ktorého majú budúce pohľadávky vzniknúť a to vymedzením v čl. II bodu 1. - zo zmluvy/zmlúv o pôžičke, na základe zmieniek vystavených alebo avalovaných niektorým z vyššie uvedených dlžníkov v prospech veriteľa a na základe nároku z bezdôvodného obohatenia alebo nároku, ktorý môže vzniknúť následkom alebo v súvislosti s tým, že akýkoľvek napr. zmluva o pôžičke, sa stane nevykonateľným alebo zanikne inak ako splnením, alebo bude napadnutý ako odporovateľný.

13.2. V kontexte vyššie uvedeného výkladu odvolací súd preskúmajúc záložnú zmluvu dospel k záveru, že z nej nie je možné zistiť obsahové náležitosti budúcej zmluvy o pôžičke, resp. pôžičiek a ani maximálnu sumu v budúcnosti veriteľom poskytnutej pôžičky, resp. pôžičiek.

14. Ustanovenia § 151c ods. 2 Občianskeho zákonníka umožňuje zabezpečiť záložným právom aj budúcu pohľadávku, teda takú, ktorej v čase uzatvorenia záložnej zmluvy zmluvné strany poznajú presný obsah a maximálnu výšku, istiny, do ktorej sa budúca pohľadávka zabezpečuje. Neistou veličinou je doba, do ktorej má byť právny úkon, v posudzovanej veci zmluva o pôžičke, ako právny titul vzniku pohľadávky, uzatvorená.

15. Odvolací súd zastáva názor, že ak má ísť o pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti, je potrebné už v čase uzatvorenia záložnej zmluvy určiť a poznať obsah budúcej zmluvy o pôžičke a jej podstatné náležitosti, vrátane jej výšky; má ísť o pohľadávku, ktorá vznikne na základe buď zmluvy o budúcej zmluve, prípadne inej dohody, obsahujúcej záväzok zriadiť určitú pohľadávku v budúcnosti a určenie doby, dokedy má byť budúca zmluva uzatvorená. Takémuto výkladu podľa názoru odvolacieho súdu nasvedčuje aj znenie zákona, že záložným právom možno zabezpečiť aj pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti (teda nie, ktorá len môže vzniknúť v budúcnosti), teda pohľadávku, ktorej vznik a obsah (vrátane najvyššej hodnoty istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje) je známy v čase uzatvorenia záložnej zmluvy. Nepostačuje len neurčitá dohoda, že niekedy v budúcnosti vznikne jedna alebo viac,

pripadne neznámy počet zmlúv o pôžičke, ako tvrdil žalovaný s odôvodnením, že v čase uzatvorenia záložnej zmluvy zmluvné strany ešte nevedeli, koľko zmlúv o pôžičkách a v akých sumách poskytnú, preto dohodli najvyššiu hodnotu istiny, do ktorej sa pohľadávka, pripadne pohľadávky, ak bude uzatvorených viac zmlúv, zabezpečia.

16. Pohľadávka musí byť určená druhovo. V súvislosti s budúcou pohľadávkou sa odvolací súd zaoberal posúdením otázky vymedzenia časového okamihu, v ktorom majú takéto budúce pohľadávky v zmysle záložnej zmluvy vzniknúť. Napriek skutočnosti, že Občiansky zákonník platný v čase uzatvorenia spornej záložnej zmluvy ako i v jeho súčasnom znení výslovne nevyžaduje ako náležitosť záložnej zmluvy určenie doby, v rámci ktorej budú budúce pohľadávky vzniknúť, odvolací súd pristúpil k posúdeniu uvedeného kritéria s poukazom aj na odvolaciu argumentáciu žalobcov.

16.1. Odvolací súd akceptujúci zásadu zmluvnej autonómie súkromného práva, na ktorú poukazoval žalovaný sa zaoberal otázkou, či je v zmluve potrebné stanoviť určitú primeranú dobu, v rámci ktorej je akceptovateľné, aby vznikali budúce pohľadávky zabezpečené záložnou zmluvou ako určitým kritériom zamedzujúcim neprimeranému zaťaženiu zmluvnej strany, ktorej vlastníckeho práva sa možno domáhať výkonom záložného práva s dôrazom na akceptáciu dobrých mravov. Uvedené má svoje opodstatnenie za účelom predchádzania situáciám, aby na majetku záložcu viazlo záložné právo na zabezpečenie budúcej pohľadávky veriteľa nepretržite, tzv. do nekonečna, resp. ako dôsledok neustáleho reťaziaceho uzatvárania budúcich pohľadávok bez akéhokoľvek časového ohraničenia, pripadne aspoň možného určenia takého ohraničenia.

16.2. Záložné právo je z povahy veci právom dočasným; dočasnosť možno vyvodiť z ustanovení upravujúcich zánik záložného práva, okrem iného z ust. § 151md písm. d) Obč. zákonníka, podľa ktorého zaniká uplynutím času, na ktoré bolo zriadené a tiež zo skutočnosti, že napr. na rozdiel od vlastníckeho práva podlieha premlčaniu.

17. Pre dostatočne určitú identifikáciu budúcej pohľadávky je zrejmé, že v prípade „budúcich“ pohľadávok rovnakého druhu nebude predmetom záložného práva jednotlivo určená pohľadávka, ale jeho predmetom bude určitá skupina pohľadávok (určitého druhu). Dôležitým tu bude predovšetkým determinovanie druhu skupiny zabezpečovaných „budúcich“ pohľadávok, aby nedochádzalo k pochybnostiam pri zaraďovaní jednotlivých pohľadávok pod vymedzený druh, a to exemplárne právnym dôvodom ich vzniku (napr. z titulu rámcovej zmluvy - ako je to aj v prejednávacom prípade), alebo iným všeobecným identifikovateľným spôsobom naplňajúc požiadavku ustanovenia § 37 Občianskeho zákonníka v platnom znení. Predovšetkým však v druhovo vyjadrenom spôsobe sa bude vyžadovať determinovanie určitej doby, v rámci ktorej majú takto určené (zabezpečené) pohľadávky medzi stranami vzniknúť. Znenie záložnej zmluvy bez akejkoľvek časovej limitácie obdobia, v rámci ktorého budú vznikať budúce pohľadávky zabezpečené týmto záložným právom je spôsobilé založiť neprípustný, resp. neurčitý spôsob identifikácie špecifikácie budúcej pohľadávky, resp. spôsob vymedzenia právneho dôvodu vzniku týchto pohľadávok v rozpore s ustanovením § 37 Občianskeho zákonníka. Absencia stanovenia určitej časovej formy limitácie vzniku budúcich pohľadávok, resp. stanovenia doby, do ktorej tieto môžu vznikať by sa z hľadiska svojich reálnych dopadov, resp. účinkov rovnala stavu, kedy by bol záložný dlžník (resp. najmä záložca v prípadoch ak je záložným dlžníkom a záložcom odlišná osoba) voči konkrétnej osobe veriteľa zaťažený záložným právom neprimeraným spôsobom, ktorý v konečnom dôsledku v prípade neustálej tvorby reťazenia nových budúcich pohľadávok môže spôsobiť až trvalý stav, resp. stav, kedy je záložca obmedzený existenciou záložného práva paušálne, keď navyše v danom prípade vznik nových pohľadávok je determinovaný konaním nielen žalobcov, ale aj ďalších dlžníkov, ako už bolo uvedené vyššie.

18. Odvolací súd taktiež zastáva názor, že v dobe zjednania záložnej zmluvy nemusia mať účastníci presnú vedomosť, kedy takto dojednaná doba, v rámci ktorej majú budúce pohľadávky vzniknúť uplynú, avšak majú mať minimálnu istotu, že takáto doba, resp. že uvedená skutočnosť niekedy nastane. Požiadavka vymedzenia určitej doby, v ktorej majú v budúcnosti vznikať zabezpečované pohľadávky môže byť viazaná aj na splnenie dohodnutej, resp. určenej právnej skutočnosti (podmienky), napr. determinovaním časového obdobia ich vzniku v korelácii trvania (existencie) rámcovej zmluvy, z ktorej majú vznikať pohľadávky určitého druhu. Záložný dlžník má už v čase uzatvorenia záložnej zmluvy

poznať konkrétne podmienky, napr. zmluvy o pôžičke, ktorá má byť uzatvorená v budúcnosti, teda poznať výšku pohľadávky, úrokov, jej splatnosť a pod. konkretizované, či už v zmluve o budúcej zmluve alebo iným dostatočne jasným a určitým spôsobom. Žalobcovia, ktorí v čase podpisu záložnej zmluvy nepoznali konkrétne podmienky zmluvy o pôžičke nemohli dať do zálohu nehnuteľnosti pre pohľadávku pro futuro s nejasným obsahom a trvanie záložného práva determinovať aktivitou záložného veriteľa bez časového ohraničenia dokedy mal/mohol uzatvoriť zmluvu/y (ako bude uvedené ďalej) .

19. V posudzovanom prípade zo záložnej zmluvy vyplýva, že záložné právo sa zriaďuje k zabezpečeniu všetkých existujúcich i budúcich pohľadávok s tým, že v zmysle uvedenej zmluvy, resp. s poukazom na jej obsah, nie je možné nijakým spôsobom „vyabstrahovať“ žiaden časový rámec, najneskôr do ktorého môže medzi veriteľom a dlžníkom, resp. dlžníkmi dochádzať k vzniku budúcich pohľadávok, ktoré majú byť zabezpečené predmetnou záložnou zmluvou do sumy 120.000 eur, nesplnením ktorých je veriteľ oprávnený pristúpiť k výkonu záložného práva v záložnej zmluve dojednaným spôsobom, a to uspokojením sa z predmetu zálohu, ktorý je vo vlastníctve záložcov, žalobcov. Podľa záverečných ustanovení záložnej zmluvy je zrejmé, že „záložné právo zaniká dňom splatenia pohľadávok, vrátane príslušenstva špecifikovaných v čl. II záložnej zmluvy...“. Tiež z druhého odseku tretej vety vyplýva, že „záložné právo z tejto záložnej zmluvy trvá počas celej doby trvania touto záložnou zmluvou zabezpečených pohľadávok záložného veriteľa voči záložcovi a zanikne najmä úplným splnením týchto zabezpečených pohľadávok veriteľa voči dlžníkovi a ich príslušenstva“.

20. Určenie najvyššej hodnoty istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje, je obligatórnou náležitosťou záložnej zmluvy v prípade, že v čase jej uzatvorenia nie je známa presná výška pohľadávky. Podľa ustanovenia § 151c ods. 2 Obč. zákonníka záložným právom možno zabezpečiť pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti; podľa názoru odvolacieho súdu je potrebné posúdiť, či zákonodarca pri takejto formulácii ustanovenia uvažoval s možnosťou zriaďiť záložné právo len na jednu pohľadávku alebo na viac pohľadávok, ktoré vzniknú v budúcnosti. Odvolací súd sa prikláňa k takému výkladu ustanovenia, že záložná zmluva v princípe by mala zabezpečovať len jednu pohľadávku, respektíve ak malo byť dojednané záložné právo pre viacero pohľadávok, ako tvrdí žalovaný, bolo potrebné dojednanie toho, ako sa bude postupovať pri plnení zo zálohy pre jednotlivé pohľadávky, teda či niektoré sú prednostné, respektíve či sa všetky pohľadávky budú uspokojovať pomerne podľa pomeru výšky jednotlivých pohľadávok z predmetu záložnej zmluvy, a to s ohľadom aj na určenie poradia záložného práva v prípade jeho výkonu. Z toho potom vyplýva, že záložné právo ako spoločné na viac pohľadávok vzniknúť spôsobom vymedzeným v spornej záložnej zmluve vzniknúť nemohlo. Keďže záložné právo podlieha premĺčaniu a nepremĺčuje sa skôr ako zabezpečená pohľadávka, pri výklade obsahu záložnej zmluvy ako tvrdí žalovaný, keď záložná zmluva má zabezpečovať pohľadávky z viacerých zmlúv o pôžičkách, ktoré dlžníci v lehote splatnosti nezaplatili, nie je možné ani ustáliť počiatok plynutia premĺčacej doby záložného práva, pretože nie je zrejmé, pre splatnosť ktorej zmluvy o pôžičke by mala začať premĺčacia doba plynúť. Záložná zmluva mala zabezpečovať viaceré zmluvy o pôžičkách poskytnuté žalovaným, ktorý v období od 14. 12. 2015 do 13. 02. 2017 poskytol pôžičky v súhrnnej výške 157.300 eur a spolu s pôžičkami poskytnutými od 08. 12. 2014 do 15. 02. 2015 v celkovej sume 212.300 eur. Podľa žalovaného vzniklo de facto viac záložných práv na viacero pôžičiek, čo ale podľa názoru odvolacieho súdu bez dojednania poradia a postupu pri plnení zo zálohu pre jednotlivé pohľadávky činí záložnú zmluvu neurčitou a nejasnou; je potrebné zdôrazniť, že Občiansky zákonník výslovne vyžaduje požiadavku určenia najvyššej hodnoty istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje, čo vylučuje akékoľvek ďalšie jej navyšovanie. Vychádzajúc z uvedeného výkladu v posudzovanej veci preto vôbec nie je zrejmé, pohľadávky, z ktorých pôžičiek by mali byť zabezpečené záložnou zmluvou.

21. V neposlednom rade je potrebné poukázať aj na dojednanie v článku II bod 2., v časti ktorej bolo dohodnuté, že v prípade zmeny zmluvy o pôžičke sa uvedená hodnota istiny zvýši tak, aby sa rovnala celkovej sumy pôžičky poskytnutej zo strany veriteľa v prospech dlžníka. Z ustanovenia § 151 ods. 3 Občianskeho zákonníka totiž jednoznačne vyplýva, že v prípade neistej výšky pohľadávky sa musí v záložnej zmluve určiť maximálna výška istiny, preto podľa názoru odvolacieho súdu akékoľvek navyšovanie istiny v budúcnosti je neprípustné a pre rozpor so zákonom neplatné (§ 39 Občianskeho zákonníka).

22. Odvolací súd na základe vyššie uvedených dôvodov uzavrel, že v záložnej zmluve uzatvorenej medzi stranami sporu, ktorá zabezpečovala jednak budúce ako i existujúce pohľadávky, tieto nie sú dostatočným spôsobom identifikované, resp. nie sú identifikované dostatočne určitým spôsobom v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, čo s poukazom na uvedené spôsobuje neplatnosť záložnej zmluvy (absolútnu neplatnosť, na ktorú je potrebné prihliadnuť ex offio - z úradnej povinnosti), čo v konečnom dôsledku vedie k prijatiu záveru, že záložné právo nevzniklo. V danom prípade sa neplatnosť záložnej zmluvy dotýka jej podstatných fundamentálnych náležitostí, čo spôsobuje že neplatnosť sa vzťahuje na celú záložnú zmluvu, čo vylučuje postup podľa § 41 Občianskeho zákonníka.

23. Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru o nutnosti postupu podľa § 388 CSP, resp. k nutnosti zmeny napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie.

24. Vzhľadom k zmene napadnutého rozhodnutia bolo potrebné podľa § 396 ods. 2 CSP rozhodnúť o nároku na náhradu trov celého konania (prvoinštančného i odvolacieho). Odvolací súd o trovách prvoinštančného ako i odvolacieho konania rozhodol s poukazom na skutočnosť, že žalobcovia boli v odvolacom konaní plne úspešní, keď v rámci tohto konania sa domohli zmeny rozhodnutia súdu prvej inštancie v zmysle ich návrhu, preto odvolací súd postupom podľa § 255 ods. 1 CSP rozhodol, že žalobcovia majú voči žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného ako i odvolacieho konania v plnom rozsahu (100 %).“

2. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Navrhol zmeniť rozsudok odvolacieho súdu a žalobu v celom rozsahu zamietnuť i odložiť právoplatnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

2.1. K dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP dovolateľ v súhrne uviedol všeobecné konštatovanie, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky platného vzniku záložného práva a od právneho posúdenia dostatočnej identifikácie pohľadávky zabezpečovanej záložným právom. Rovnaká právna otázka akú riešil súd v tomto konaní nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP), pričom žalovaný je presvedčený o tom, že správne riešenie tejto právnej otázky je súladné s právnym názorom žalovaného a súdu prvej inštancie. Podľa názoru žalovaného sa odvolací súd navyše odklonil aj od rozhodnutí dovolacieho súdu, z ktorých vyplýva, že dovolací súd obdobnú (obsahovo príbuznú) problematiku posudzuje právne rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP). Odvolací súd nesprávne právne posúdil otázku platného vzniku záložného práva a otázku dostatočnej identifikácie pohľadávky zabezpečovanej záložným právom, keď dospel podľa názoru žalovaného k neakceptovateľnému právnemu záveru, že pohľadávka zabezpečovaná sporným záložným právom, nie je určitá, teda dostatočne špecifikovaná nato, aby bola nezameniteľná s inou pohľadávkou, čo má byť dôvodom na vznik možných nejasností pri posudzovaní, ktorá pohľadávka žalovaného je alebo nie je zabezpečená. Hoci žalobcovia v žalobe i v odvolaní opakovali obavu zo zameniteľnosti zabezpečenej pohľadávky, čím argumentoval i odvolací súd, v skutočnosti nebola preukázaná existencia žiadnej pohľadávky, ktorá by prichádzala do úvahy ako predmet údajnej zámeny. Medzi dotknutými stranami žiadne iné budúce pohľadávky, ktoré by mohli byť predmetom zabezpečenia, neexistovali. Tvrdená hrozba zámeny je preto bezpredmetná. Žalovaný má zato, že podmienky pre vznik platného záložného práva boli splnené, zmluvu o zriadení záložného práva možno zrozumiteľne a jednoznačne interpretovať, pričom zabezpečovaná pohľadávka je špecifikovaná dostatočne určito. Predmetom záložnej zmluvy sú pohľadávky, ktoré majú vzniknúť do budúcnosti, a preto nie je možné, aby v čase uzatvorenia zmluvy o zriadení záložného práva sa vyžadovalo určenie výšky pohľadávky, ak tá v čase uzatvorenia tejto zmluvy nie je ešte stranám známa. Preto zákonodarcia pristúpil k tomu, že v takýchto prípadoch sa vyžaduje ako obligatórna náležitosť zmluvy určenie najvyššej hodnoty istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje, čo vyplýva z čl. II bod 2. zmluvy v znení jej dodatku č. 1, keď sa strany dohodli na výške 120.000 eur. Aj napriek uvedenému si strany informatívne určili rozpätie poskytovania jednotlivých pôžičiek, čím približne určili ich výšku, a to od 30.000 eur do 100.000 eur. Z predmetnej zmluvy jasne a určito vyplýva, že záložné právo sa viaže na nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcov a zabezpečujú sa ním pohľadávky, ktoré majú vzniknúť do

budúcna vo výške od 30.000 eur do 100.000 eur na základe právneho titulu, ktorým je zmluva o pôžičke, ktorá má byť uzatvorená medzi veriteľom a dlžníkmi, resp. prístupujúcimi dlžníkmi, (medzi ktorými sú uvedení aj žalobcovia, keď všetci vystupujú ako solidárni dlžníci, a teda je na veriteľovi, či sa plnenia bude domáhať od všetkých alebo od niektorých či len od jedného) a aj najvyššia hodnota istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje. Žalovaný má zato, že žiadna zameniteľná pohľadávka neprichádza v danom prípade do úvahy. Záložné právo bolo zriadené za účelom zabezpečenia všetkých pohľadávok, ktoré vzniknú z pôžičiek, ktoré mal veriteľ v úmysle v budúcnosti poskytnúť a aj poskytol, v dohodnutom rámci. Po uzavretí záložnej zmluvy, teda vznikali iba zabezpečené pôžičky. Nevznikli pôžičky, ktoré by boli nezabezpečené. Rozlišovanie pôžičiek na zabezpečené a nezabezpečené je v tomto prípade bezpredmetné, a preto zabezpečená pohľadávka je určitá a nezameniteľná. V tomto prípade je preukázateľne splnená podmienka, že dlžník nemá voči záložnému veriteľovi v dobe uzavretia záložnej zmluvy z rovnakého titulu inú peňažnú pohľadávku v rovnakej výške, (teda inú pohľadávku zameniteľnú so zabezpečenou pohľadávkou), a preto platí, že zabezpečovaná peňažná pohľadávka je v záložnej zmluve dostatočne určito identifikovaná aj vtedy, ak ju vymedzuje len údaj o osobe veriteľa a osobe dlžníka, dôvod vzniku a výška. Navyše treba vziať do úvahy najmä skutočnosť, že išlo o budúce pohľadávky, ktorých špecifikácia ani nie je objektívne možná a v zmysle judikatúry ani potrebná v takom rozsahu, ako pri už existujúcej pohľadávkou. Žalovaný nespochybňuje tvrdenie žalobcu a odvolacieho súdu, že medzi stranami nevznikla iba jedna pohľadávka, ale viaceré. Žalovaný tvrdí, že zabezpečené mali byť všetky budúce pôžičky až do dohodnutej výšky. Záložné právo sa teda viaže k celému balíku pohľadávok z budúcich pôžičiek. Jednotlivé pôžičky sú však navzájom nezameniteľné, rovnako ako je nezameniteľný celý takýto balík pôžičiek s iným balíkom pohľadávok alebo inou jednotlivou pohľadávkou. Nielen pre ich jednoznačnú špecifikáciu, ale predovšetkým preto, že žiadne iné hypotetické zameniteľné pohľadávky vôbec nevznikli. Zo strany žalobcu ani nebolo vznesené tvrdenie o existencii konkrétnych pohľadávok, pri ktorých by mohla prísť do úvahy zameniteľnosť. Jednoznačne takými nemôžu byť ani skoršie pohľadávky žalovaného, ktoré sa netýkali žalobcov, (ale výlučne X. a spoločnosti C.), a na ktoré sa zábezpeka nevzťahovala. Ak žalobca založil predmet záložného práva na účely zabezpečenia poskytnutia budúcich pôžičiek v dohodnutom rozsahu, pričom neboli uzavreté iné právne úkony a nevznikli žiadne zameniteľné pohľadávky, nemožno vôbec hovoriť o akejkoľvek miere právnej neistoty. Žalobcovia poukazovali aj na existenciu starších zmlúv o pôžičke/úvere uzavretých (pred vznikom záložnej zmluvy) medzi žalovaným ako veriteľom a dlžníkmi: X. X. a jeho obchodným spoločnostiam C. Žalobcovia neboli účastníkmi týchto starších zmlúv. Účastníkmi budúcich zmlúv o pôžičke, na ktoré sa vzťahuje záložné právo, boli už všetci menovaní, vrátane žalobcov, ktorí na tento účel poskytli zábezpeku. Vo vzťahu k starším zmluvám žalovaný nikdy nezačal a ani nemohol nezačať výkon záložného práva, nakoľko sa na ne zábezpeka nevzťahuje. Dôkazom o zabezpečovaní záložným právom iba budúcich pohľadávok je aj fakt, že pôžičky boli následne poskytnuté v zásade práve do výšky dohodnutej zabezpečovanej istiny. Žalovaný nesúhlasí s námietkou, že zo Záložnej zmluvy nie je jednoznačne určiteľná maximálna výška zabezpečovanej pohľadávky, keďže jej suma je uvedená rozmedzím 30.000 eur až 100.000 eur. Bolo tomu tak preto, že zmluvné strany vopred nepoznali presnú výšku pôžičky. Stanovili iba jej predpokladaný rozsah, a to na základe predbežnej požiadavky žalobcov, ktorí tvrdili, že možno nebudú potrebovať celý rozsah pôžičky, (lebo majú údajne prisľúbené a otvorené aj ďalšie možnosti bankového a iného financovania ich podnikateľského zámeru). Zároveň vopred pripustili, že môže dôjsť aj k ďalšiemu navýšeniu pôžičky vzájomnou dohodou. To všetko malo závisieť od úspechu ich podnikateľského plánu a možnosti jeho bankového financovania. Treba si uvedomiť, že suma 100.000 eur, uvedená v čl. II ods. 1 Záložnej zmluvy, nepredstavuje zmluvné dojednanie ohľadom najvyššej hodnoty istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje. Ide o odlišnú právnu skutočnosť. Dojednanie o najvyššej hodnote istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje, je obsiahnuté až v čl. II ods. 2 Záložnej zmluvy, ktorý túto sumu stanovil na základe dohody účastníkov zmluvy vo výške 120.000 eur. (V pôvodnej zmluve sa vyskytla chyba v písaní, keď číselný údaj 100.000 eur nezodpovedal slovnému vyjadreniu „stodvadsaťtisíc eur“. Chyba v písaní bola po dohode strán z opatrnosti odstránená prijatím Dodatku). Uvedené zmluvné dojednanie je plne v súlade s ust. § 151b ods. 3 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého „v zmluve o zriadení záložného práva sa určí najvyššia hodnota istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje, ak zmluva o zriadení záložného práva neurčuje hodnotu zabezpečenej pohľadávky“. Na platnosti uvedeného záveru podľa názoru žalovaného nič nemení ani dôvetok o tom, že uvedená suma (najvyššia hodnota istiny) sa môže zvýšiť v závislosti od výšky

skutočne poskytnutej pôžičky. Zabezpečenou pohľadávkou v danej veci sú nepochybne pôžičky, ktoré boli žalobcom (dlžníkom) poskytované zo strany žalovaného po podpísaní Záložnej zmluvy, plynule, podľa skutočných potrieb a požiadaviek žalobcov a možností žalovaného, v priebehu približne jedného roka po podpísaní Záložnej zmluvy. Žalovaný poskytoval priebežne žalobcom pôžičky v zmysle tabuľky uvedenej v tomto dovolaní až do najvyššej hodnoty istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje. Pôžičky pod číslom 1 až 10 tabuľky (v bode 13. tohto dovolania) spolu dosiahli sumu 119.340 eur, takmer totožnú s uvedeným limitom. Následne žalobcovia presvedčili žalovaného aj na poskytnutie poslednej pôžičky pod č. 11 tabuľky (v bode 13. tohto dovolania), k čomu aj skutočne došlo, vzhľadom k ustanoveniu Záložnej zmluvy o možnosti navýšenia maximálnej hodnoty istiny podľa skutočnej výšky poskytnutej pôžičky. Žalovaný má zato, že záložné právo zabezpečuje aj jeho pohľadávku z tejto poslednej pôžičky vo výške 30.000 eur. Avšak ani v prípade záveru, že táto posledná pôžička už záložným právom krytá nie je, nemal by takýto záver vplyv na zabezpečenie ostatných už skôr poskytnutých pôžičiek do výšky istiny 120.000 eur. Z judikatúry vyplýva, že otázka, či buduca pohľadávka skutočne aj vznikla presne vo výške predpokladanej Záložnou zmluvou, je právne bezvýznamná pre posúdenie určítosti/platnosti Záložnej zmluvy alebo vzniku záložného práva. Môže byť relevantná iba vo vzťahu pre posúdenie v akej výške je vzniknutá pohľadávka zabezpečená. Ak by bola pôžička poskytnutá v nižšej než plánovanej výške, zábezpeka by vznikla iba v rozsahu skutočne poskytnutej pôžičky a nie až v rozsahu maximálnej výšky istiny, do ktorej mala byť pohľadávka v zmysle Záložnej zmluvy zabezpečená (Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 21Cdo/2217/2003 zo 14. 05. 2004). Preto nie je daný dôvod pre názor žalobcov, že Záložná zmluva je neplatným právnym úkonom alebo že záložné právo na jej základe nevzniklo. Žalovaný je presvedčený, že extenzívny výklad odvolacieho súdu ide nad rámec zákona, keď tvrdí, že medzi požiadavky na platnosť záložnej zmluvy možno zaradiť aj určenie doby, kedy má buduca pohľadávka vzniknúť. Zmluvné strany boli uzrozmnené s tým, že zabezpečené pôžičky budú poskytované postupne, podľa potreby žalobcov a v závislosti aj od možností žalovaného, že s ich poskytovaním sa začne v podstate bezodkladne po uzavretí záložnej zmluvy, a že čiastkové pôžičky budú poskytované v nasledujúcich mesiacoch (v priebehu jedného roka) do vyčerpania zabezpečenej istiny, ak sa nedohodnú inak. Žalovaný sa nestotožňuje s názorom odvolacieho súdu, že v zmluve je potrebné stanoviť určitú primeranú dobu, v rámci ktorej je akceptovateľné, aby vznikali budúce pohľadávky zabezpečené záložnou zmluvou ako určitým kritériom zamedzujúcim neprimeranému zaťaženiu zmluvnej strany, ktorej vlastníckeho práva sa možno domáhať výkonu záložného práva s dôrazom na akceptáciu dobrých mravov, aby na majetku záložcu neviazlo záložné právo na zabezpečenie budúcej pohľadávky veriteľa nepretržite, tzv. do nekonečna, resp. ako dôsledok neustáleho reťaziaceho uzatvárania budúcich pohľadávok bez akéhokoľvek časového ohraničenia. Argumentácia odvolacieho súdu je vzhľadom na skutkové okolnosti prípadu značne prehnaná. Bolo preukázané, že v danom prípade išlo o konečný (ukončený a zastabilizovaný) počet pôžičiek, ktoré boli poskytnuté v priebehu jedného roka, (t. j. v primeranej dobe; pričom žiadne ďalšie pôžičky v neskoršom období už neboli ani v súčasnosti nie sú poskytované), a teda nemožno hovoriť o zabezpečení „do nekonečna“. Najmä, keď zmluvné strany poznali najvyššiu výšku zabezpečenej istiny. Preto nemôže nastať situácia, pred ktorou varuje odvolací súd, teda že absencia výslovného stanovenia určitej časovej formy limitácie vzniku budúcich pohľadávok môže spôsobiť až trvalý stav, kedy je záložca obmedzený existenciou záložného práva do budúca paušálne, v prípade neustálej tvorby reťazenia nových budúcich pohľadávok. Ak nedôjde k novej dohode o maximálnej výške zabezpečenej istiny alebo uzavretiu novej záložnej zmluvy, limit zábezpeky sa vyčerpá dosiahnutím v zmluve dohodnutej maximálnej výšky zabezpečenej istiny a k žiadnemu reťazeniu tak nemôže dôjsť. Žalobcovia ani nenamietali, že by takáto situácia nastala. Požiadavka na zadefinovanie, ktoré pohľadávky mali byť uspokojené prednostne (poradie a postup pri plnení) alebo či sa všetky pohľadávky budú uspokojovať pomerne, je podľa názoru žalovaného taktiež nad rámec zákona. Okrem už existujúcej platnej pohľadávky možno záložným právom zabezpečiť aj pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti. Občiansky zákonník nikde presne neupravuje, akým spôsobom má byť zabezpečená pohľadávka v záložnej zmluve špecifikovaná. Požiadavka identifikácie budúcej pohľadávky je splnená, ak je identifikovaná osobou veriteľa, osobou dlžníka a určitým druhovým vymedzením, napr. plnenie z úverovej zmluvy (Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1MOBdo/2/2008 zo 07. 05. 2009). Žalovaný má zato, že uvedené treba aplikovať aj na skutkový stav v tomto konaní. Spochybňovanie platnosti dobrovoľne a slobodne uzavretej súkromnej zmluvy by malo

byť výnimočným javom v prípade jednoznačne preukázaných okolností dokazujúcich neplatnosť, nakoľko v prvom rade je potrebné chrániť dobrú vieru druhého účastníka zmluvného vzťahu, zachovať právnu istotu a legitímnu vieru v záväznosť právnych úkonov (k preferencii platnosti zmlúv už I. ÚS 242/07, č. 40/2008 ZNaU, sp. zn. II. ÚS 289/2014-34 z 11. 6. 2014). Princípu slušnosti zodpovedá zásada, že zmluvy zaväzujú, preto sa treba usilovať o výklad, ktorý umožní zachovanie zmluvy - Luby, Š. Základy všeobecného súkromného práva. III. vydanie pôvodného diela. Huráka: Šamorín, 2002, s. 88. Zásada „actus interpretandus est potius, ut valeat quam, ut pereat“ (úkon treba vykladať skôr tak, aby platil, ako by neplatil - Ulpianus, Digesta, kniha 45, titul 1, fragment 80), je jednou zo základných zásad súkromného práva (NS SR, sp. zn. 6MCdo21/2011). Prehnané formalistické požiadavky všeobecného súdu na formuláciu predmetu zmluvy sú ústavne neakceptovateľné. Neplatnosť právneho úkonu je reštriktívnou výnimkou, ku ktorej možno interpretačne dospieť iba v prípade, ak konkrétny úkon za žiadnych okolností neobstoí ako platný (viď aj ÚS SR I. ÚS 242/2007, I. ÚS 243/2007, IV. ÚS 340/2012, IV. ÚS 15/2014, I. ÚS 640/2014; NS SR, sp. zn. 4Cdo/132/2007). Sedlačko, In: Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník II. § 451 - 880. Komentár. C. H. Beck: Praha, 2015, s. 1698; veľmi podobne aj Mitterpachová In: Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 - 450. Komentár. C. H. Beck: Praha, 2015, s. 212 a s. 217 a Gyarfáš na s. 254. 41. Dovolateľ sumarizujú obsah dovolania uviedol, že medzi stranami existuje spor o výklad a aplikáciu ustanovenia § 151b ods. 2 OZ (určenie zabezpečovanej pohľadávky), v spojení s § 151c ods. 2 OZ (zabezpečenie budúcej pohľadávky) a § 151b ods. 3 OZ (výška zabezpečenej pohľadávky). Zabezpečovala sa budúca pohľadávka (gramatický a systematický výklad Záložnej zmluvy - jej textu: „Na základe takejto zmluvy/zmlúv o pôžičke má Veriteľ úmysel poskytnúť Dlžníkovi a Dlžník má úmysel prijať pôžičku [...]“ z titulu zmlúv o pôžičkách v predpokladanom rozsahu 30.000 eur až 120.000 eur alebo v inej dohodnutej sume (čl. II ods. 1 Záložnej zmluvy v znení dodatku č. 1). Výška pohľadávky bola zadefinovaná zákonným spôsobom, tým bola naplnená požiadavka § 151b ods. 3 OZ. V zmysle predloženej judikatúry „Občiansky zákonník nikde presne neupravuje, akým spôsobom má byť zabezpečená pohľadávka v záložnej zmluve špecifikovaná. [...] Požiadavka identifikácie budúcej pohľadávky je splnená, ak je identifikovaná osobou veriteľa, osobou dlžníka a určitým druhovým vymedzením, napr. plnenie z úverovej zmluvy.“ Uvedené bolo v tomto prípade naplnené. Ďalšie žalobcami namietané údaje chýbajúce náležitosti záložnej zmluvy, ako údaj o splatnosti pohľadávky, výška prípadných úrokov, či výška prípadných úrokov z omeškania, vôbec nepatria medzi nevyhnutné identifikátory budúcej pohľadávky. Zákon takúto povinnosť neupravuje. Budúcu pohľadávku nemožno vždy identifikovať s takou presnosťou ako už existujúcu pohľadávku. Spochybňovanie platnosti dobrovoľne a slobodne uzavretej súkromnej zmluvy by malo byť výnimočným javom v prípade jednoznačne preukázaných okolností dokazujúcich neplatnosť. V prvom rade je potrebné chrániť dobrú vieru druhého účastníka zmluvného vzťahu, zachovať právnu istotu a legitímnu vieru v záväznosť právnych úkonov. Ústavný súd už v minulosti judikoval, že je povinnosťou všeobecných súdov dať v maximálnej možnej miere prednosť platnosti súkromnoprávných úkonov pred neplatnosťou (zásada preferencie platnosti zmlúv). Žalovaný svoje právne stanoviská podložil citátmi a odkazmi na relevantnú judikatúru a právnu vedu, ktorá svedčí záveru, že je potrebné uprednostniť výklad smerujúci k platnosti právneho úkonu. Vzhľadom k tomu, že zabezpečovaná pohľadávka je definovaná dostatočne určitým spôsobom tak, aby nedošlo k jej nezameniteľnosti s inou pohľadávkou, je námietka žalobcov o absencii obligatórnej náležitosti Záložnej zmluvy neopodstatnená. Tým je následne neopodstatnený aj názor žalobcov o absolútnej neplatnosti Záložnej zmluvy, ktorý bol založený na uvedenom nepodloženom dôvode. To samozrejme nevylučuje prípadnú polemiku o platnosti niektorých vedľajších a z hľadiska platnosti samotnej zmluvy nepodstatných ustanovení. Ak žalobcovia považovali Záložnú zmluvu za absolútne neplatnú, mohli sa jej neplatnosti domáhať už dávno a nie v čase, keď sú dlhodobo v omeškaní s vrátením pôžičky a hrozí im dražba nehnuteľnosti. Ide o účelové načasovanie žaloby, nakoľko v minulosti záložné právo nikdy nespochybňovali, naopak ho považovali za existujúce bez akýchkoľvek pochybností. Nenapádali ho ani počas ich neúspešnej žaloby o určenie neplatnosti pôžičiek. Požiadavka na zadefinovanie časového rámca pre poskytnutie pôžičiek ako podmienka platnosti záložnej zmluvy prekračuje rámec zákona, ide o značne extenzívny výklad práva. Odvolací súd nevzal uvedené námietky do úvahy, posúdil vec právne nesprávne, formalisticky, extrémne tvrdo v neprospech žalovaného, pre ktorého predstavuje záložné právo jedinou garanciu uspokojenia právoplatne priznaných pohľadávok proti

žalovaným.

3. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu poukázal, že toto neobsahuje zákonné náležitosti a nie je ani dôvodné. Zdôvodnenie prípustnosti dovolania je v tejto veci zmätočné a rozporné, nakoľko relevantná právna otázka týkajúca sa záložnej zmluvy buď dovolacím súdom riešená bola alebo nebola, t. j. pri tej istej otázke nemožno vyvodzovať prípustnosť dovolania alternatívne z § 421 ods. 1 písm. c) CSP aj § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolanie žalovaného v časti, v ktorej len formálne uviedol, že ho podáva § 421 ods. 1 písm. c) CSP, resp. § 421 ods. 1 písm. b) CSP nespĺňa náležitosti vyplývajúce z § 428 CSP, čo je dôvodom na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. d) CSP. V prípade § 421 ods. 1 písm. c) CSP je potrebné upresniť rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, v ktorej je predmetná právna otázka rozhodovaná rozdielnym spôsobom. Tieto náležitosti žalovaným podané dovolanie neobsahuje. Otázka relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP nie je v podanom dovolaní žalovaného vymedzená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Ak by sa malo vychádzať z toho, že už uvedením § 421 CSP v podanom dovolaní, je bez ďalšieho splnená náležitosť dovolania v zmysle § 428 CSP, je v tejto veci daný dôvod na odmietnutie dovolania pre nesplnenie požiadavky vyplývajúcej z § 432 ods. 2 CSP. Nesprávnosť právneho posúdenia veci nemožno vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu, ale len argumentáciou spochybňujúcou použitie právnej normy súdom na daný prípad, alebo jej interpretáciu, prípadne jej aplikáciu súdom na zistený skutkový stav. Takáto jednoznačná argumentácia v dovolaní žalovaného absentuje. Nevymedzenie dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP je dôvodom na odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP. Vzhľadom na rozsah žalovaným podaného dovolania netreba zabúdať, že dovolanie nie je iba ďalším z radu riadnych opravných prostriedkov. Dovolací súd nie je súdom skutkovým, ani nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, pretože je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Argumentácia žalovaného obsiahnutá v podanom dovolaní sa týka predovšetkým spochybňovania skutkových záverov odvolacieho súdu a nie relevantného vymedzenia prípustnosti a dôvodnosti podaného dovolania. Žalovaný totiž svoje dovolanie založil na spochybňovaní výkladu predmetnej záložnej zmluvy zo strany odvolacieho súdu. Pokiaľ ale súd zisťuje obsah právneho úkonu, oboznamuje sa s tým, čo a ako je v právnom úkone vyjadrené a v spojitosti s tým posudzuje určitosť a zrozumiteľnosť vyjadrenia vôle zmluvných strán, sú výsledkom tohto zisťovania skutkové závery. Skutkový záver súdu, o tom, či zmluva spôsobom určitým a zrozumiteľným vyjadruje vôľu konajúcich, až následne vedie k právnomu záveru súdu, či zmluva je alebo nie je platná. Dovolaním napadnutý rozsudok spočíva na skutkovom závere, že predmetná záložná zmluva jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom neupravuje podstatné náležitosti záložnej zmluvy. Takýto skutkový základ sporu nemožno v dovolacom konaní úspešne spochybníť. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP), a to aj vtedy, keď je v dovolaní spochybňovaný práve skutkový stav zistený odvolacím súdom. Žalovaný síce v podanom dovolaní formálne argumentuje nesprávnym právnym posúdením, avšak len v tom zmysle, že ak by odvolací súd vyšiel zo (podľa názoru žalovaného) správne zisteného skutkového stavu, (teda by záložnú zmluvu interpretoval tak, že obsahuje jasné, zrozumiteľné a jednoznačné vymedzenie základných náležitostí), nevyhnutne by musel dospieť k odlišnému právnomu posúdeniu, teda k záveru, že zmluva je platná a podaná žaloba nedôvodná. Tým však žalovaný ako dovolateľ primárne napáda skutkové a nie právne otázky, čo je neprípustné (obdobne Najvyšší súd SR sp. zn. 3Cdo/27/2019 zo 14. marca 2019 a sp. zn. 2Obdo/62/2020 zo 17. marca 2021). Ak strana sporu v dovolacom konaní vytýka súdu, že jednotlivé ustanovenia zmluvy interpretoval nesprávne, v rozpore s jej skutočným obsahom, ide o dovoláciu námietku nevystihujúcu podstatu § 421 ods. 1 písm. b) CSP, lebo takáto námietka sa týka nesprávneho skutkového zistenia, na ktorom súd založil svoje právne závery. Pokiaľ totiž súd zisťuje obsah zmluvy, a to aj za pomoci výkladu prejavov zmluvných strán v zmysle § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka, rieši skutkové otázky (skúma a zamýšľa sa nad tým, či sú ustanovenia zmluvy jasné, aký majú zmysel, či si navzájom neprotirečia). Výsledkom tejto činnosti súdu sú skutkové zistenia a z nich vyvedené skutkové (nie právne) závery súdu. Hodnotiaci skutkový záver súdu, ktorý tvorí podstatu tohto výsledku, nemožno považovať za právne posúdenie. Žalovaný sa snaží podaným dovolaním zmeniť skutkové závery odvolacieho súdu. Spôsob vymedzenia zabezpečenej pohľadávky v predmetnej záložnej zmluve nespĺňa zákonné kritéria a ani ustanovenie § 151b ods. 3 OZ nezbavuje zmluvné strany povinnosti vymedziť v zmluve o zriadení záložného práva zabezpečenú

pohľadávku dostatočne určitým a nezameniteľným spôsobom. V čl. II bode 1. prvej zarážky záložnej zmluvy je výslovne uvedené, že sa zabezpečenie týka pohľadávky vzniknutej „na základe existujúcej alebo budúcej zmluvy o pôžičke“. V priebehu konania žalobcovia doložili ako dôkaz výzvy žalovaného zo dňa 26. 1. 2018, 17. 4. 2018 a 10. 5. 2018. Z obsahu týchto výziev vyplýva, že žalovaný voči dlžníkom, prípadne niektorým z nich eviduje poskytnuté pôžičky v celkovej sume istiny 212.300 eur (6.500 eur splatené 11. 3. 2017). Záložná zmluva bola podpísaná dňa 2. 12. 2015, ku ktorému žalovaný podľa svojich tvrdení evidoval už 3 pôžičky zo dňa 8. 12. 2014, 15. 12. 2014 a 15. 2. 2015 spolu v sume 55 000 eur. Poukazovali sme napr. na obsah výzvy žalovaného zo dňa 26. 1. 2018. V tejto výzve sám žalovaný výslovne uvádza, že záložné právo sa vzťahuje na zabezpečenie všetkých záväzkov uvedených v tabuľke, ktorá je súčasťou tejto výzvy (viď poznámka pod čiarou č. 2). V tabuľke sú pritom uvedené pohľadávky presahujúce sumu 120.000 eur, ako aj pohľadávky, ktoré mali vzniknúť ešte pred podpisom záložnej zmluvy. Rovnako tak v bode 29. svojho vyjadrenia zo dňa 22. 01. 2023 žalovaný uviedol: „Žalobcovia namietajú, že v dôsledku neurčitosti záložnej zmluvy hrozí, že pri výkone záložného práva budú uspokojené pohľadávky, ktoré nemali byť záložným právom zabezpečené. Žalobcom takáto nebezpečenstvo nehrozí, pretože všetky ich pôžičky boli záložným právom zabezpečené“. Priamo žalovaný tak opakovane uvádzal, že záložné právo sa podľa jeho názoru vzťahuje na zabezpečenie všetkých pôžičiek, teda aj pohľadávok, ktoré mali vzniknúť ešte pred podpisom záložnej zmluvy. Pokiaľ ide o zabezpečenie pohľadávok, ktoré majú vzniknúť až v budúcnosti, z predmetnej záložnej zmluvy nie je možné identifikovať, voči komu z viacerých v záložnej zmluve uvedených dlžníkov má pohľadávka vzniknúť, z akého titulu, v akej výške a v akom časovom období. V prípade zabezpečenia pohľadávok vzniknutých až v budúcnosti sa takouto pohľadávkou rozumie pohľadávka vzniknutá na základe zmluvy o budúcej zmluve, prípadne inej obdobnej dohody účastníkov, ktorá obsahuje záväzok zriadiť v budúcnosti určitú pohľadávkou. Uvedenému výkladu nasvedčuje i rozhodovacia prax súdov, na ktorú žalobcovia poukázali v bode 10. ich podaného odvolania proti rozsudku Okresného súdu Nitra sp. zn. 7C/59/2020-448 zo dňa 21. 2. 2023. Medzi žalovaným a dlžníkmi žiadna takáto dostatočne určitá dohoda v čase podpisu záložnej zmluvy neexistovala. Ani záväzok obsiahnutý v čl. II bode 1. záložnej zmluvy nie je dostatočne určitý, keďže o. i. neobsahuje vymedzenie časového úseku, v ktorom majú byť pôžičky poskytnuté. Zároveň je z hľadiska určitosti právneho úkonu nevyhnutné, aby bola zabezpečená pohľadávka v záložnej zmluve vymedzená takým spôsobom, aby bola vylúčená jej zameniteľnosť s inými pohľadávkami. Táto podmienka ale nebola pri spornej záložnej zmluve splnená, keď i zo samotných výziev a vyjadrení žalovaného vyplýva, že nie je zrejmé, ktoré pohľadávky mali byť záložnou zmluvou zabezpečené. Z čl. II záložnej zmluvy nemožno jednoznačne určiť ani to, aký konkrétny druh pohľadávky je predmetom zabezpečenia a aký je právny dôvod jej vzniku, teda či sa jedná o pôžičku, nárok zo zmenky, nárok na náhradu škody, nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia a podobne. Na pojednávaní dňa 03. 06. 2021 žalovaný uviedol, že „Možno polemizovať iba o tom, aký rozsah rôznych práv žalovaného je zabezpečený, a to v zmysle námietok žalobcu ohľadom zmieniek a ich zabezpečenia, a tiež zabezpečenia prípadného bezdôvodného obohatenia. Suma uvedená na zmenkách, ktoré žalobca podpísal ani bezdôvodné obohatenie, ktoré mohlo nastať, nemajú vplyv na výšku zabezpečenej pohľadávky a už vôbec nie na platnosť záložného práva“. Sám žalovaný tak výslovne pripustil polemiku o tom, záväzky z akých úkonov sú predmetom zabezpečenia, aj keď význam toho svojho tvrdenia sa snažil bagatelizovať. Zmenka, aj ak by plnila iba zabezpečovaciu funkciu, nie je len dokladom o práve, ale právom samotným a zmenkové nároky majú samostatnú povahu a sú oddeliteľné od nároku hlavného (sám žalovaný pritom napr. aj v bode 22. dovolania uznal, že zmenky boli opakovane vystavované). To platí aj o nároku na náhradu škody, ktorý má taktiež povahu samostatného nároku. Argumentácia žalovaného obsiahnutá v podanom dovolaní je nielen irelevantná z hľadiska prípustnosti dovolania, ale do značnej miery aj zavádzajúca. Žalobcovia konajúcim súdom jasne uviedli, ktoré pohľadávky, a prečo považujú za zameniteľné, a z akých konkrétnych dôvodov považujú predmetnú záložnú zmluvu za neplatnú. Príslušné ustanovenia upravujúce obsahové náležitosti záložnej zmluvy je nevyhnutné posudzovať v nadväznosti na ust. § 37 OZ v spojení s § 3 ods. 1 a § 2 ods. 2 OZ. V nadväznosti na ust. § 151b ods. 1 OZ, (ktorý v prípade nehnuteľnosti stanovuje povinnú písomnú formu záložnej zmluvy), je pre posúdenie určitosti právneho úkonu rozhodujúci samotný text záložnej zmluvy, ktorej podstatné náležitosti musia byť z neho poznateľné objektívne a nie podľa subjektívnych predstáv žalovaného, (navyše kolidujúcich s jeho skoršími vyjadreniami napr. o tom, či záložné právo zabezpečuje aj pôžičky poskytnuté pred podpisom záložnej zmluvy). Navzájom zameniteľné predsa môžu byť aj druhovo

rovnaké nároky, napríklad rôzne pôžičky. Žalovaný poukazuje aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. I/MOdo/2/2008 zo dňa 07. 05. 2009. V danom prípade však existoval iný skutkový stav, a to existencia konkrétnych úverových zmlúv (č. I/S-8/93 z 2. júna 1993, č. I/S-1/1994 z 31. marca 1994 a č. I/K-20/95 z 28. apríla 1995), z ktorých textov priamo vyplývalo akým majetkom dlžníka bola návratnosť poskytnutých úverov zabezpečená, vzhľadom na to, že v úverových zmluvách boli záložné zmluvy identifikované.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

5. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že tato nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

6. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

6.1. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

6.2. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

6.3. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP. O taký prípad v prejednávanej veci nešlo, dovolaateľ v dovolaní dovolací

dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP neuplatníl.

6.4. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná neutralita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

6.5. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje (len) z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9.1. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

9.2. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch (§ 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP), v ktorých označené ustanovenie dovolanie pripúšťa.

9.3. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa

však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Dovolací súd vo svojej súdno-aplikačnej (judikátornej) činnosti k tomu už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017, 7Cdo/140/2017, 9Cdo/315/2020, 9Cdo/2/2021) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

9.4. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. b) CSP je rozhodujúce, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté, avšak táto otázka doteraz v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) tvrdiť (a prípadne i doložiť), že takáto otázka doteraz nebola riešená dovolacím súdom, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

9.5. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. c) CSP je rozhodujúce, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté, avšak táto otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. c) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) preukázať a vysvetliť rozdielnosť riešenia identickej právnej otázky dovolacím súdom (označením konkrétneho stanoviska, judikátov alebo rozhodnutí najvyššieho súdu), c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

9.6. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí.

9.7. So zreteľom na uvedené dovolací súd konštatuje nevymedzenie dovolacieho dôvodu dovolateľom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP. Dovolateľ sa iba všeobecne (nekonkrétne) pokúsil vymedziť otázku, keď uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia „právnej otázky platného vzniku záložného práva“ a „dostatočnej identifikácie pohľadávky zabezpečovanej záložným právom“. V ďalšom dovolateľ poukazoval na skutkové deficity (nesprávnosti) odvolacieho súdu v súvislosti s interpretáciou obsahu zložnej zmluvy pokiaľ išlo o otázku (ne)určitosti pohľadávky (pohľadávok) zabezpečených dotknutou záložnou zmluvou a nesprávne právne závery odvolacieho súdu podľa názoru dovolateľa ohľadom správne aplikovaných právnych noriem [§ 151b ods. 2 OZ (určenie zabezpečovanej pohľadávky), § 151c ods. 2 OZ (zabezpečenie budúcej pohľadávky) a § 151b ods. 3 OZ (výška zabezpečenej pohľadávky)], s ktorými polemizoval, vyslovoval s nimi nesúhlas a poskytoval vlastné vysvetlenia a interpretáciu udalostí, motívov i konania dotknutých subjektov. Takým spôsobom sa mu však nepodarilo vymedziť právnu otázku v niektorom z dovolacích dôvodov v zmysle § 421 CSP. Dovolací súd uvádza, že vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP nezodpovedá právnej úprave. Dovolateľ nesplnil podmienku konkretizácie právnej otázky riešenej odvolacím súdom, ani ďalšie podmienky, a to vysvetlením ako ju riešil odvolací súd, čo by umožnilo posúdiť, či ju už vo svojej rozhodovacej praxi (ne)riešil dovolací súd, alebo ju prípadne riešil odlišne, a teda pri týchto nedostatkoch nemohol ani objektívne naplniť podmienku uvedenia správneho vyriešenia otázky riešenej odvolacím súdom. Dovolateľ nastolil „vlastné“ právne posúdenie veci odlišné od odvolacieho súdu z pohľadu ním vnímaného skutkového stavu veci (interpretácie záložnej zmluvy ohľadom určitosti pohľadávky zabezpečenej touto zmluvou), čím sa dovolateľ sám odviazal od formulovala právnej otázky, ktorú riešil v danej veci odvolací súd, a na riešení ktorej založil svoje rozhodnutie. Dovoláním nastolená právna analýza sporu ohľadom určitosti označenia pohľadávky zabezpečenej záložnou zmluvou stojí mimo skutkového a právneho rámca tohto prípadu, tak ako ju riešil a vyriešil odvolací súd, pre toto konanie by išlo už len o otázku akademickú. Je potrebné uviesť, že odvolací súd svoj záver o neplatnosti záložnej zmluvy v dôsledku neurčitosti zabezpečenej pohľadávky zdôvodnil z viacerých právnych dôvodov a hľadísk stojacích popri sebe (viď body 11. až 22. rozhodnutia odvolacieho súdu). V takom prípade bolo na dovolateľovi, aby dovoláním úspešne spochybnil všetky právne otázky riešené odvolacím súdom.

9.7.1. Dovolací súd ďalej uvádza, že žalovaný v podanom dovolaní len formálne argumentuje nesprávnym právnym posúdením veci. V skutočnosti sa odvoláva na interpretáciu záložnej zmluvy v otázke určitosti ňou zabezpečovanej pohľadávky. Ak strana sporu v dovolacom konaní vytýka odvolaciemu súdu, že jednotlivé ustanovenia zmluvy interpretoval nesprávne, v rozpore s jej skutočným obsahom, či potrebnými náležitosťami, ide o dovoláciu argumentáciu nevystihujúcu podstatu § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP, lebo takáto námietka sa týka (len) nesprávneho skutkového zistenia, na ktorom súd založil svoje právne závery. Pokiaľ totiž súd zisťuje obsah zmluvy (jej určitosť, resp. určitosť prejavu vôle, či jej náležitosti), a to aj za pomoci metód výkladu prejavov zmluvných strán v zmysle § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka, rieši prioritne skutkové otázky (skúma a zamýšľa sa nad tým, či sú ustanovenia zmluvy jasné, aký majú zmysel). Výsledkom tejto činnosti súdu sú skutkové zistenia a z nich vyvedené skutkové závery súdu. Hodnotiaci skutkový záver súdu, ktorý tvorí podstatu tohto výsledku, nemožno považovať za právne posúdenie veci, lebo jeho zodpovedanie je výsledkom vykonaného dokazovania v danom spore. Žalovaný sa snažil podaným dovolaním zmeniť skutkové závery odvolacieho súdu a vo vzťahu k nim sa snažil formulovať skutkové (nie právne) otázky. Dovolateľ v zmysle § 421 CSP nemal kritizovať skutkový stav veci zistený odvolacím súdom, ale pri nezmenenom skutkovom stave súdom mal spochybniť jeho právne posúdenie veci (porovnaj III. ÚS 72/2025 bod 21.).

9.8. V dovolaní žalovaný spĺňajúci podmienku zastúpenia kvalifikovaným právnym zástupcom v zmysle § 429 ods. 1 CSP, síce označil dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP avšak, ako je z vyššie uvedeného zrejmé, ich nevymedzil náležitým zákonom zodpovedajúcim spôsobom (§ 432 CSP). Dovolací súd uvádza, že vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP nezodpovedá právnej úprave. Ex officio ingerencia dovolacieho súdu majúca za následok reštauráciu dovolacieho dôvodu s novým vymedzením jeho obsahu, patričným komentárom i hľadaním a označením vhodnej judikatúry dovolacieho súdu, by mohla byť neprípustným súdnym zásahom narušajúcim samú materiálnu podstatu spravodlivého procesu. Z uvedeného plyní, že dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na vlastných domnienkach alebo predpokladoch, nemôže nahradzovať kvalifikovaný servis poskytovaný právnym zástupcom, lebo vymedzenie predmetu a rozsahu dovolania patrí do výlučnej sféry dovolateľa (porovnaj IV. ÚS 372/2020). Dovolací súd sa pokúsil autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale na druhej strane, nemožno dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Má ísť o dialóg, ale nie o právnu pomoc. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu uplatneného dovolacieho dôvodu (porovnaj III. ÚS 223/2021).

9.9. Cieľom pravidiel týkajúcich sa prípustnosti dovolania je zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení práv dovolateľov v prípade, ak bolo toto posúdenie vykonané v súlade so zákonom. Ústavný súd v uznesení sp. zn. I. ÚS 215/2022-15 zo 14. apríla 2022, bod 15. odôvodnenia (tiež I. ÚS 214/2022-14 zo 14. apríla 2022 bod 20.) k odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uviedol, že aj keď jeho súčasná judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto, aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...“ Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky“ (I. ÚS 115/2020). Za také ale nebolo možné považovať dovolanie v tejto veci.

10. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalovaného, ktorým prípadne mienil namietat nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 CSP (resp. v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP) odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

11. Podľa § 444 ods. 2 CSP ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na návrh odložiť jeho právoplatnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 2 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (obdobne napr. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019, 9Cdo/72/2020, 9Cdo/184/2020).

12. Žalobcovia boli v dovolacom konaní úspešní, preto im dovolací súd v zmysle ustanovenia § 453 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP voči žalovanému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

13. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.